

ROKODELSKA SHEMA (za rokodelsko panogo/rokodelski izdelek)

Rokodelska panoga se lahko nanaša na en izdelek (npr. aparstvo, oglarstvo), manjše število sorodnih izdelkov (npr. skodlarstvo, opekarstvo) ali raznolike izdelke tako po tehnologiji izdelave, obliki kot po uporabnosti (npr. izdelovanje keramike, pletarstvo, izdelava igrač).

Če je za vašo rokodelsko panogo značilnih več izdelkov, predstavite najmanj tri take, ki najbolj celovito odražajo tehnične, tehnološke ali likovne značilnosti rokodelske panoge.

Rokodelska panoga	USNJARSTVO IN KRZNDARSTVO
	<ul style="list-style-type: none">- a.) USNJARSTVO – KOS KOZJEGA USNJA- b.) KRZNDARSTVO – HRBET LISIČJE KOŽE

PEDAGOŠKO ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE	Predlagano število ur pedagoško andragoškega usposabljanja
<p>Psihologija</p> <ul style="list-style-type: none">- Temeljni dejavniki za razvoj osebnosti (adolescenca, puberteta, tipične značilnosti mladostnika, biološke in socialne potrebe)- Učni stili- Motivacija <p>Komunikacija</p> <ul style="list-style-type: none">- Potek komuniciranja (delež v komuniciranju, poslušanje, nebesedno komuniciranje, pogoji za uspešno komunikacijo, prvo srečanje, razgovor in dober vtis, poslovni bonton, komunikacija z udeležencem)	<p>Teoretični del: 6 ur</p>

<p>Ergodidaktika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ergonomija (najpomembnejši vplivi okolja na človeka v delovnem procesu, pridobivanje znanja v urejenem okolju, dejavniki, ki vplivajo na varno delo, pomen varovanja okolja, podjetniško vedenje v delovnem okolju) <p>Načrtovanje procesa praktičnega usposabljanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom - Mentor (bistveni poudarki odnosa mentorja do udeleženca, osnovne naloge mentorja, lastnosti dobrega mentorja, načrtovanje izvajanja rokodelske naloge) <p>Načela uspešnega usposabljanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postopno in sistematično osvajanje znanj, nazornost, aktivnost, povezanost teorije in prakse, individualizacija - Kako pridobivamo znanje in spretnosti 	
<p>Metode praktičnega usposabljanja z delom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom (strokovni in vsebinski del, pedagoški in metodični del, materialno tehnični del priprave) - Metode za izvedbo praktičnega usposabljanja (besedne metode, metoda demonstracije, metoda posnemanja, metoda štirih stopenj) <p>Vrednotenje pričakovanih izidov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Preverjanje znanj in spretnosti 	<p>Delavnice: 6 ur</p>

VSEBINE PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA <ul style="list-style-type: none"> - poznavanje vrst kož in njegovih lastnosti - obvladovanje pridelave krzna oziroma strojenja - poznavanje kemijskih zakonitosti strojenja glede na izbiro usnja - poznavanje tradicije usnjarstva 		Predlagano število ur praktičnega usposabljanja 16-35 ur
Materiali in njihove lastnosti <i>(prednost imajo lokalna gradiva)</i>	<p>a.) Značilne kože za izdelavo usnja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jagnje – kozlič – telečje usnje – divjačina: gams, jelen, srna <p>b.) Značilne kože za izdelavo krzna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kunec – kuna – lisica – kozlič – jagnje – polh ... <p>POMEMBNO: <i>Prepoznavanje značilnosti kože (kakovostna koža, mlajše/starejše živali, prepoznavanje »poškodb« na koži):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – galunsko usnje – taninsko usnje 	<i>Čas priprave materiala:</i> <i>Večkratna srečanja/delo po fazah. Celoten proces lahko traja tudi do 25 dni.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> – kromovo usnje – pergament <p><i>Poznamo še mastno strojenje (z ribjimi olji).</i></p>	
<p>Orodja in naprave <i>(prednost imajo ročna orodja za tradicionalne tehnike izdelave)</i></p>	<p>a.) in b.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nož za obrezovanje in oblikovanje – strojarski noži, nož krivec (<i>šobar</i>), ravni nož (<i>šerar</i>) za odstranjevanje mesnatice (<i>mezdrenje</i>) in dlak – polkrožni nož (<i>luna</i>) za raztegovanje – nož za tanjšanje kož – okrogli nož (<i>luna</i>) za mehčanje – ravno železo za glajenje – klešče (čevljarske) za prijemanje – šilo – strojarski panj – brusni strojček – bakalica – motovilo (lesen vrteči sod) za čiščenje krzna in mehčanje kož – kad za odmok – lužni sod/kad – strojilni sod/kad <p>Materiali:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kuhinjska sol – gašeno apno – lužnik – bukov pepel 	

	<ul style="list-style-type: none"> – sredstva za mehansko mehčanje (npr. pšenični otrobi) ali mehčanje z encimi – detergent za razmaščevanje – tanini – aluminij-kalijev galun – bazni krom-sulfat – moka, jajčni rumenjaki, olivno olje – mastilo (predpripravljeno industrijsko, izdelamo/emulgiramo sami) za maščevanje že strojenih kož 	
<p>Tehnologija izdelave <i>(prednost imajo tradicionalne tehnike izdelave)</i></p>	<p>Faze dela so pri izdelavi krzna in usnja podobne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izbira kože za kakovosten izdelek / selekcija kož – različni kriteriji za različne končne izdelke (krzno, usnje, pergament) – manipulacija kože (konzerviranje kož) – dekonzervacija kože – pranje in odmok kož – pikl/zakisljevanje kože (za krzno in kromsko strojenje) – pri taninskem tradicionalnem postopku zakisljevanje ni potrebno – dolgotrajen proces! – strojenje kož – odtekanje in izpiranje kož – nevtralizacija kož in postrojenje / usnje in krzno – maščevanje – sušenje – valjkanje v vlažnem bukovem žaganju – raztegovanje 	

	<ul style="list-style-type: none"> – sušenje – ponovno valjkanje v suhi žagovini – raztegovanje z bakalico – brušenje – obrezovanje in česanje krzna – likanje in fina obdelava – označevanje končnega izdelka (izmera in žig izdelovalca) 	100 ur
<p>Pomen izdelka za ohranjanje kulturne dediščine</p>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>poznavanje zgodovine in tradicije usnjarstva pri nas</i> – <i>povezava z drugimi obrtmi</i> – <i>najpomembnejši za rekonstrukcijo pisnih virov/gradiv (restavriranje knjig in kodeksov, faksimile ...)</i> – <i>rekonstrukcija in izdelava replik oblačilne in obutvene dediščine</i> <p><i>Predelavo živalskih kož delimo na usnjarstvo in krznarstvo. Usnjarstvo je bilo od nekdaj zelo pomembno in je spadalo med obrtne panoge, ki so jih zaradi gospodarskega pomena in potreb vedno pospeševali. Zgodovina usnjarstva na Slovenskem je zelo bogata, prva poročila o ustanavljanju usnjarskih cehov so že iz 16. stol. Usnjarstvo se je razvilo po celotnem slovenskem ozemlju, zlasti pa v krajih, kjer so imeli dovolj tekoče vode in ustrezno zalogo kož. Nekdanja obrtna usnjarska središča so Radovljica, Novo mesto, Tržič, Bohinj, Kamnik, Cerknica, Celje, Ptuj, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Sveta Trojica, Ljubljana, Škofja Loka, Domžale, Ljubljana, Maribor, Ljutomer, Slovenj Gradec, Šoštanj, Vranksko, Šmartno pri Litiji, Vrhnika, Žiri, Železniki itn. Večje usnjarske in strojarske delavnice so se od sredine 19. stol. začele razvijati v večje zasebne industrijske obrate. Pred začetkom druge svetovne vojne je bila ena večjih Tovarna Franc Woschnagg & Sinovi, d. d., sredi 20. stol. je bila</i></p>	

	<i>ena večjih tovarn usnjene galanterije Toko Domžale; pomembni sta bili tudi Industrija usnja Vrhnika, ki je imela svoj obrat tudi v Šmartnem pri Litiji, ter Tovarna usnja Utok Kamnik. Zaradi krize usnjarstva je do konca 20. stol. večina usnjarskih industrijskih obratov prenehala delovati, ohranile so se le manjše usnjarske delavnice.</i>	
PREVERJANJE PRAKTIČNE USPOSOBLJENOSTI	Merila za preverjanje kakovosti izdelka/izdelkov	Izločilni kriteriji
Tehnološka dovršenost in kakovost izdelka/izdelkov	<p>a.) Usnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mehkoba – polnost – žilavost – enakomerna obarvanost brez lis <p>b.) Krzno:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mehkoba – polnost – kakovost krzna (brez slanega osipa) <p>Čas izdelave izdelka: 100 ur samostojnega dela (način preverjanja posameznih faz še doreči, saj celoten proces traja ok. tri tedne)</p>	<p>a.) usnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – trdo usnje – nepolno usnje – slaba žilavost usnja – neenakomerna obarvanost usnja <p>b.) krzno:</p> <ul style="list-style-type: none"> – trdo krzno – nepolno krzno – slaba kakovost usnja (s slanim osipom)

Soglašam:

Matjaž Han

Minister za gospodarstvo, turizem in šport

